Anul al 55-lea 14 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei } 14 Pagini Nr. 109 Miercuri 20 Aprilie 1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.285/932
P IIII

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ASOCIAȚIUNII ... SIBIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Zonele culturale

Politica noastră școlară, în legătură cu dezvoltarea învățământului primar, trebue să fie constant călăuzită de marile interese naționale și culturale. Niciodată nu trebue să pierdem din vedere situația inferioară ce s'a creiat Românilor din teritoriile alipite, sub dominațiile străine trecute, în domeniul cultural, din cauza unei politici școlare îndreptată împotriva lor.

Niciodată nu trebue să uităm zonele frontierelor dela vest, est și sud, care urmează să fie astfel organizate, în cât să fie zone culturale de rezistență.

Sub regimul maghiar, politica școlară a guvernelor din Budapesta a fost defavorabilă românilor din Transilvania, Maramureș și Banat; după cum sub regimul rusesc, politica școlară a guvernelor din St. Petersburg (Petrograd) a fost defavorabilă Românilor din Basarabia.

Din această cauză numărul școlilor primare în regiunile cu majorități compacte românești din Transilvania, Maramureș și Banat, cu limba de predare română, au fost atât de puține, în raport cu școlile primare maghiare de stat încât Românii au avut o proporție îngrijorătoare de analfabeți.

După statisticele oficiale maghiare dinainte de 1918, cele trei milioane de Români au avut numai 2170 școli primare cu 2778 de învățători.

Românii, care în acea epocă au format 16 la sută din populația totală a Ungariei, n'au avut decât 12 la sută din totalul școlilor. Disproporția a fost atât de mare între numărul școlilor primare întreținute de statul ungar în profitul populației maghiare și între acela al școlilor primare din ținuturile locuite de Români, încât sub acel regim, frații noștri de peste Carpați au avut cei mai mulți analfabeți.

In actuala zonă a frontierei de vest, imediat după unirea Transilvaniei cu vechiul regat, proporția neștiutorilor de carte — majoritatea lor români — a fost între 40—73 la sută!

In regiunea așa zisă secuiască nici n'a existat un învățământ primar pentru români. Așa se și explică pierderile ce le-am suferit în această parte a Transilvaniei. Maghiarizarea rapidă a Românilor din secuime nu s'ar fi putut îndeplini dacă guvernul maghiar n'ar fi aplicat politica sa școlară cunoscută.

In Banat am avut, după unire, o proporție de aproape 50 la sută a neștiutorilor de carte, români.

In Basarabia situația a fost și mai tristă. In această provincie proporția analfabeților a trecut de 75 la sută!

Aceasta a fost realitatea în 1919. Odată întregirea României înfăptuită s'a impus, de la început, o politică școlară care să asigure treptat Românilor, din teritoriile alipite, un învățământ primar în raport cu nevoile lor culturale. Cum și în vechiul regat numărul analfabeților a fost mare, a fost nevoe să se intensifice învățământul primar, prin construcții de școli la sate, prin sporirea personalului didactic, ca și prin luarea măsurilor în favoarea frecvenței elevilor.

De aceea bugetul școlilor primare a crescut: cel din 1921—1922 s'a ridicat la 295.525.785 lei; cel din 1930-31, la 2.636.269.922 lei; cel din 1935-36, la 1.989.022.000 lei, iar pe exercițiul 1937-1938 la 2.206.695.900 lei.

Nu suntem încă în situația favorabilă de a încetini ritmul dezvoltării învățământului primar, când numărul neștiutorilor de carte, în unele regiuni, este între 40—60 la sută și când în zonele frontierilor se simte nevoia unei puternice organizații culturale și naționale.

De aceea politica noastră școlară trebue să ia în seamă aceste interese de întâiul ordin.

„Și văzând Iisus mulțimile, s'a suit pe munte și șezând, ii învăța"

MATEI V, 1—2

Aspectul economic al lui „Drang nach Osten"

Sub titlul de mai sus „L'Information" din 14 Aprilie, publică un articol, în care reținând faptul că d-rul Schacht și-a recâștigat favoarea Führerului, o pune în legătură cu intensificarea politiciii de penetrație germană în Europa centrală și orientală, pentru reușita căreia concepțiile și pregătirea guvernatorului Băncii Reichului sunt o serioasă chezășie.

Iată cum vede problema autorul articolului:

D-rul Funch ministrul economiei Reichului, în discursul pronunțat Luni la Viena, a anunțat o întărire și intensificare a schimburilor între Germania și țările vecine cu Austria, Anschlussul neconstituind astfel decât o etapă în realizarea lui „Drang nach Osten", care de multă vreme este unul din obiectivele germanice.

Ba chiar în anii din urmă Germania s'a străduit să desvolte schimbul cu țările Europei dunărene și balcanice (Ungaria, Iugoslavia, România, Bulgaria, Grecia) care s'a triplat aproape din 1934, și reprezintă acum 10 la sută din totalul comerțului ei exterior în loc de 4 la sută numai în 1929.

Adăogând comerțul exterior al Austriei la cel al Germaniei, se vede că în împrejurările actuale, aceste țări cumpără dela ambele state aproape jumătate din ceeace ele importă și le vând aproape în aceeași proporție, simțitor mai mult pentru Bulgaria și România, mai puțin pentru Grecia.

Progresele comerțului german în Sud-Estul Europei au fost furnizate de politica germană a tratatelor de comerț, de cumpărări cu primă, de amenajeri pe bază de troc, de acorduri de clearing și de turism, de facilități de credit.

Reichul a sporit mult proporția cumpărăturilor sale, în aceste țări, de produse alimentare care îi sunt indispensabile și care reprezintă vreo 2 miliarde mărci, adică o treime din importul său.

In 1937 Germania a cumpărat într'adevăr, din străinătate, de o jumătate miliard carne și produse de fermă (din care 115 milioane pentru unt), 156 milioane mărci grâu (12 milioane chintale), 178 milioane porumb (21½ milioane chintale), 220 milioane fructe, 250 milioane semințe oleaginoase, etc.

Țările dunărene pot să acopere în mare parte trebuințele sale în cereale, pentrucă exportul lor de grâu, foarte neregulat, e adevărat, căci poate când dea la câteva milioane de chintale, a depășit, în timpul ultimei campanii, 20 milioane chintale, din care 10 pentru România, care a exportat deasemeni și 7 milioane chintale de porumb; 6 pentru Ungaria, 7 pentru Iugoslavia și 2 pentru Bulgaria.

Totuși, în ciuda sforțărilor țărilor vânzătoare de a-și adapta producția lor agricolă la trebuințele Reichului, desvoltând, în paguba cerealelor, producția semințelor oleaginoase și a plantelor fibroase, cumpărările totale ale Germaniei în aceste cinci țări nu trec de fel de jumătate miliard de mărci.

*

In afară de produsele agricole, Germania speră să găsească, în sud-estul Europei, bogății naturale de pus în valoare.

Ea ar putea să se aprovizioneze aci, mai ales în Iugoslavia, cu lemne, celuloză și curent electric, pe care i-l și furnizează Austria, unde pădurile acoperă mai mult de o treime din teritoriu, unde instalațiile de huilă albă ar putea să treacă dela 870.000 HP. la 4 milioane H. P.

Exploatarea subsolului ar putea să-i procure în parte metalele și minereurile de care e lipsită.

(Continuare in pag. 2-a)

Lupte inversunate între arabi și trupele britanice, în Palestina

Ierusalim, 17 (Rador). — Lupta începută ieri în apropiere de Balaamerta, între un grup înarmat de activiști arabi și trupele britanice, a continuat și în timpul nopții, la lumina orbitoare a proiectoarelor.

Mai multe avioane britanice dela baza militară Ramleh, au cooperat la acțiunea infanteriei.

Pierderile arabilor sunt evaluate la 40 de morți, printre cari mai mulți fruntași bine cunoscuți.

Soldații englezi au împușcat de asemeni mai mulți săteni cari încercaseră să dea ajutor activiștilor.

Accidentul de avion depe aerodromul Băneasa

Pilotul, căpitan aviator Ruță Ion, a fost scos mort dintre sfărâmăturile avionului

Duminică, la ora 1 d. a., s'a întâmplat pe aerodromul Băneasa, un groznic accident de avion, care a costat viața unui bun pilot dintre aviatorii noștri.

Am anunțat acum câteva zile, că pe aerodromul Băneasa, se fac exerciții de încercare cu un aparat german „Bücker Student".

Duminică dim., avionul a fost luat din nou la încercare. Au zburat mai mulți piloți, printre cari și cunoscutul zburător Max Manolescu, cu încă un aviator la bord.

In cele din urmă, a zburat și căpitanul Ruță Ion.

*

La un moment dat, mulțimea care, profitând de frumusețea zilei de Duminică, se plimba spre Băneasa, a văzut cum avionul dela o înălțime de 4—500 m., venea vertiginos spre pământ. Un sgomot surd, o fulguire de țăndări și atât.

Avionul a căzut la 200 m. depărtare de șoseaua București-Ploești, lângă aerogara „Air-France".

Cei cari au alergat acolo au găsit o masă de aschii, fișe și fier, iar sub ele, mort, pilotul Ruță Ion.

*

Din primele cercetări s'a stabilit că accidentul se datorește unui defect de fabricație a planului. Din această cauză, s'a rupt în aer profundorul și aparatul a venit în picaj, la pământ.

D. general Paul Teodorescu, ministrul aerului și marinei, profund mișcat de această nenorocire, care a costat viața unui zburător dintre cei buni, a dispus ca o comisie să alcătuiască un raport, asupra cauzelor prăbușirii avionului.

*

Aviatorul Ruță Ion, era de 38 de ani. A făcut mulți ani la Flotila aviatică dela Tecuci. Era căsătorit și avea un copil.

Printre ofițerii de aviație, moartea lui a făcut o deosebită impresie, fiind bun și apreciat camarad.

Inmormântarea lui se va face azi.

Foc mare în insula Rori (India)

SERVICIUL SPECIAL AL „UNIVERSULUI"

Londra, 17 (Radio-Central). — *Din Allahabad, în India, se anunță că localitatea de pelerinaj de pe insula Rori, pe fluviul Ganges, a fost distrusă de un incendiu violent.*

Pagubele se ridică la peste trei miliarde lei.

Alte amănunte lipsesc.

xXO❖OXx

A deraiat trenul Oran-Alger

Alger, 17 (Rador). — **Astănoapte la ora 1.30 trenul Oran - Alger a deraiat.**

Sunt cinci morți și 12 răniți. Dintre răniți, trei sunt în stare gravă.

Înțelegerea anglo-italiană

Negocierile de la Roma, urmărite cu atâta atenție de opinia publică internațională timp de două luni, au dus la o încheiere fericită: Contele Ciano și Lord Perth au semnat Sâmbătă după amiază o serie de texte, care rezolvă în mod concret sau în principiu litigiile dintre Marea Britanie și Italia și care alcătuesc împreună complexul acordului anglo-italian.

Înțelegerea dintre cele două țări nu intră în vigoare imediat, ci la o dată, care va fi hotărâtă mai târziu de cele două guverne. Aplicarea acordului este afectată de două condițiuni principale: recunoașterea imperiului italian în Etiopia de către Marea Britanie, evacuarea voluntarilor italieni din Spania de către Italia. In formă deci nu ne aflăm propriu zis în fața unui acord ci în fața făgăduelii reciproce, de a încheia în viitor o înțelegere, ale cărei dispoziții sunt de pe acum stabilite, în cazul când condițiunile de mai sus vor fi îndeplinite. Era greu de găsit o altă soluție. Intr'adevăr și Italia și Marea Britanie se obligau la îndeplinirea unor condițiuni, care nu depindeau — cel puțin formal — numai de voința lor: retragerea voluntarilor este de competența comitetului de neintervenție; recunoașterea imperiului intră în căderea Societății Națiunilor.

In fond, acordul poate fi considerat ca intrat în vigoare, încă de pe acum pentru cea mai mare parte a dispozițiilor lui. Intr'adevăr călcarea acestora ar duce la zădărnicirea înțelegerii și la reînceperea încordării pe care el a avut drept scop s'o înlăture.

Faptul în sine al încheierii acordului are o importanță capitală și efecte politice mai hotărâtoare, de cât însuși conținutul lui.

Acordul de la Roma rezolvă două feluri de chestiuni: unele concrete și permanente, care privesc raporturile anglo-italiene, altele principiale și permanente de ordin internațional. Acordurile privitoare la cele d'intâiu au un caracter definitiv și vor intra în vigoare ulterior. Cele de al doilea vor dispărea, în momentul când vor fi deslegate problemele, care le-au dat naștere: retragerea voluntarilor din Spania și recunoașterea suveranității italiene în Etiopia.

Prin opt instrumente diplomatice, cele două părți se pun de pe acum de acord asupra următoarelor chestiuni: integritatea statutului teritorial al Spaniei și Mediteranei apusene, așa cum a fost deja stabilit prin gentelemens agreement la 2 Ianuarie 1937; schimbul de informații privitor la mișcările administrative și militare importante sau la proectarea bazelor navale și aeriene, în toate regiunile din Europa și Africa, unde interesele lor ar putea veni în conflict; situația din Asia mică, Arabia și Marea Roșie; încetarea propagandei ostile; menținerea drepturilor britanice asupra apelor lacului Tana în Etiopia; îndatorirea Italiei de a nu ridica o armată indigenă în Etiopia și de a garanta libera funcționare a misiunilor britanice în această colonie; în fine, reconfirmarea convenției din 1888, care garantează folosința internațională a canalului de Suez.

In așteptarea intrării în vigoare formale a înțelegerilor de mai sus, Italia va retrage progresiv trupele din Libia, reducând efectivele lor la jumătate din cele de azi și va adera la tratatul naval din Londra din 1936, la a cărui negociere a luat parte, fără să-l semneze. Totdeodată Marea Britanie își proclamă intenția de a-și lămuri situația față de problema Etiopiei, iar Italia acceptă formula engleză pentru evacuarea proporțională a voluntarilor italieni din Spania, dă asigurări că dacă evacuarea nu va fi terminată până la sfârșitul războiului spaniol, își va retrage în această ipoteză imediat efectivele și materialul. In fine, cum negocierile privitoare la Africa Orientală, care presupun lungi discuțiuni tehnice între experți, cu privire la delimitarea frontierelor, nu sunt măcar începute, se încheie între Anglia și Italia un acord de bună vecinătate, la care se asociază și Egiptul, în ce privește frontiera lui sudaneză.

Toate aceste din urmă acorduri sunt provizorii. Ele vor dispărea în momentul, când scopul lor va fi atins și când vor fi înlocuite printr'o nouă situație juridică.

Importanța înțelegerii anglo-italiene este netăgăduită. Ea aduce Europei o destindere, de care avea o supremă nevoie și-i dă un răgaz, care va putea fi folosit pentru noi încercări de organizarea păcii. Cum am arătat într'o cronică precedentă, influența lui se va face simțită, în toate sectoarele vieții internaționale.

Ar fi însă o greșală să se aștepte ca acordul de la Roma să modifice radical — cel puțin pentru moment — raporturile politice și înțelegerile existente sau să stăvilească politica militară a Marilor Puteri. Cursa înarmărilor va continua, potrivit programelor stabilite. Solidaritatea franco-engleză se va menține, cu obiectivele și îndatoririle ei. Axa Roma-Berlin va rămânea unul din elementele de căpetenie ale politicii europene. Înțelegerea italo-britanică aduce totuși un element nou esențial în politica de pe continent. Dovada e făcută că acorduri între Marile Puteri ostile sunt cu putință. Deslegarea marilor probleme ale zilei va putea fi iarăși examinată într'o atmosferă mai puțin dușmănoasă. Pentru un timp, armele cedează togei. Diplomații vor trece pe primul plan și continentul nostru frământat va încerca din nou deslegarea pașnică a problemelor politice, care se puneau până azi numai pe planul forței.

SCRISORI DIN PARIS

O linie aeriană Paris-New-York?

de RENE SAIVE

Paris, Aprilie

Deși problemele interne și internaționale nu prea dau răgaz publicului francez, există totuși un anumit număr de chestiuni a căror evoluție este urmărită cu un interes susținut, uneori chiar cu pasiune. Printre aceste chestiuni, crearea unei linii comerciale aeriene Paris—New-York n'a încetat să intereseze, nu numai elita inginerilor și constructorilor, dar și marea massă a francezilor. Interesul acesta este foarte explicabil. Nu oare doi piloți francezi, Nungesser și Coli, au încercat cei dintâi, să lege, pe calea aerului, Parisul de New-York! Oare nu la Paris faimosul Lindbergh a făcut prima traversare a Atlanticului dela Est la Vest? Oare nu francezii Costes și Bellonte au reușit prima traversare dela Apus la Răsărit? Și nu oare francezul Rossi, însoțit de Codos, care, cel dintâi, a reușit să treacă oceanul în ambele sensuri?

Se poate spune că, de totdeauna, ideea unei linii regulate între Paris și New-York urmărește spiritele. Linia aceasta este oare cu putință? Desigur cel puțin într'un viitor foarte apropiat.

Acela care face această îndrăzneață afirmație, este d. Albert Caquot, fost director general al ministerului aerului, președintele societății inginerilor civili din Franța și membru al Institutului.

„Problema Atlanticului de Nord, ne spune d-sa, se mai pune încă, deoarece este cea

(Continuare in pag. 2-a)

D. Roosevelt în mijlocul copiilor infirmi

Președintele Statelor-Unite, el însuși suferind de paralizie parțială a picioarelor, a făcut o vizită copiilor infirmi într'o clinică din California

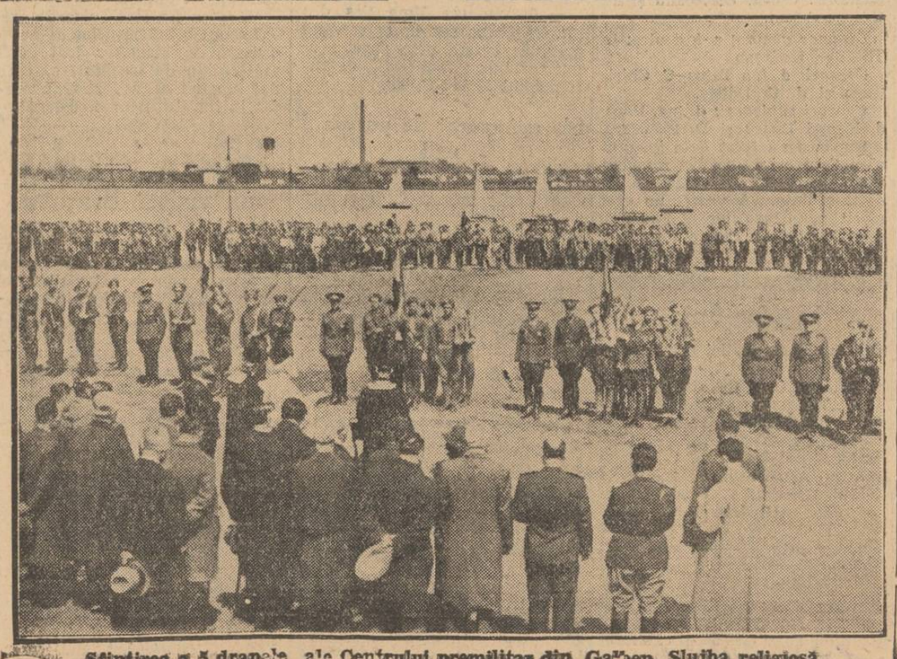

Sfințirea a 5 drapele ale Centrului premilitar din Garden. Slujba religioasă